

К. Лібкнехт—18 років.

Коли ми переїзжали радянський кордон коло Себежа, вертаючись назад з мандрівки по Західній Європі, то було так радісно, наче після бані, коли ти три місяці не знав, що таке чиста горяча вода на забрукану спину. А коли кондуктор, що їхав при нашому вагоні в той самий мент, як потяг наш чмихнув під арку, на який було написано „Пролетарі всіх країн, єднайтеся“ — коли, кажу, той кондуктор сказав товстошкірому американцеві по-англійськи:

— Тут уже не має джентельмен, а є товариші! —

— І коли

зразу американець зробився ввічливим, як мило (куди й ділась його пиха), — ми мало не танцювали.

Це було тому, що останні переїзди крізь буферні буржуазні держави — Литву й Латвію, кидають останній фляк болота в свідомість кожному, кому погано пахне теперішній захід.

Ці буферні держави, або як їх ще називають лімітні, збудовані на дрібних грабунках, але таких в'їдливих і нахабних, як своїх робітників і селян, так і тих, що силою обставин повинні їх переїзжати з нашого Союзу. Це їх пожива. Тому вештається непотрібна кількість контролерів, — усяка погранична чиновня, що копається в твоїх чумайданах і, виконуючи волю Англії, одбірає всі радянські газети, і т. д. і т. ін.

І приходиться, щоб переступити в Європу, дозволити Союзові терпіти це все.

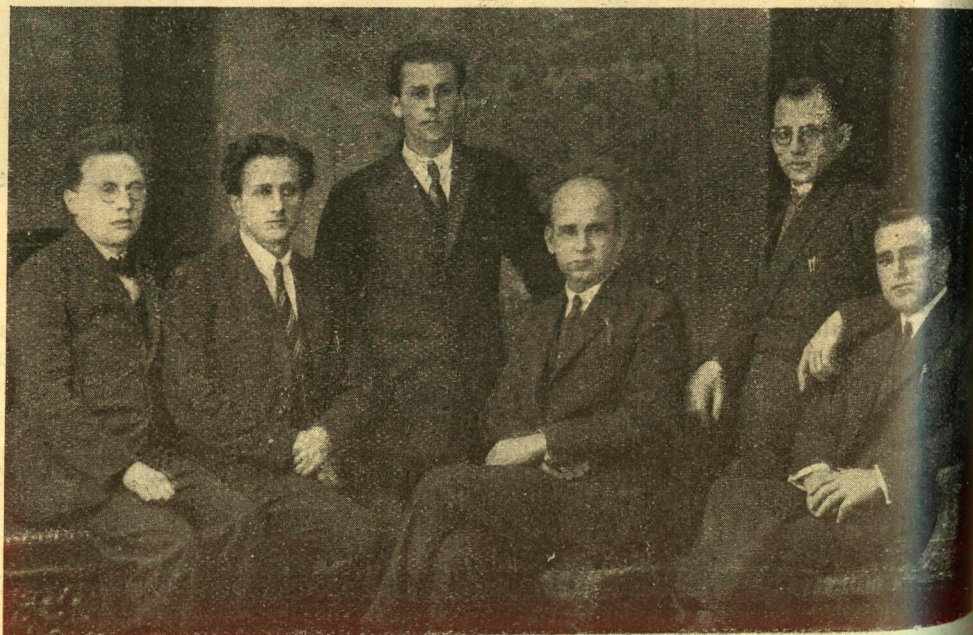
Всім здається відома байка про лева й комара, який лишився переможцем. Байка ця не має реального ґрунту. Є кращий і ймовірніший варіант її.

Комар здійнявши галас на все своє комарине горло кинувся в бійку на лева. Лев стояв і мовчав. Він дивився за більшим і страшнішим ворогом, що був десь у кущах, тому й дозволив комареві сісти на свій ніс. Хоботком своїм комар упився в живе і почав ссати кров.

В країні поліцейського чобота

сухи витягуються, мов на параді. Пам'ятники також мертві... За Брауншвейгськими воротами ціла низка усяких німецьких баронів з каменю зі старовинної колоди карт. Асфальт налюксований автомобільними шинами, блищить, як чорний паркет, а увечері коли засвітять ліхтарі всі вони сяють ляними смугами як на нічному льоду відбиваються в тому асфальтові околицях все дохідні будинки — п'ятиповерхові. Їх настрій власницький буржуйський. Одгородився, насунився — „оце моє“ — насунув гостру шапку даху тай позиркує в малесеньки темні-притемні віконечка. Віконечка малесеньки

Гартовці в Празі.

Д. Якобсон — теоретик російської і чеської поезії, В. Поліщук, П. Тичина, А. Приходько, — Радник Повпредства ССРР в Празі, Вайскопф — німецький пролет. поет, О. Досвітний.

щоб сонце не заглянуло щоб ніхто не бачив що господар в середині родини навіть радіо — для свого куточку.

Рух великий. Постійно в рухові потяги мійської залізниці, під'їжди, трамваї, автобуси, авто і тільки після 12 годин ночі, коли все це стає вилізати старовинні кресли запряжені кіньми.

теперішній захід.

Ці буферні держави, або як їх ще називають лімітні, єбудовані на дрібних грабунках, але таких в'їдливих і нахабних, як своїх робітників і селян, так і тих, що силою обставин повинні їх переїзжати з нашого Союзу. Це їх пожива. Тому вештається непотрібна кількість контролорів,—усяка погранична чиновня, що копається в твоїх чумайданах і, виконуючи волю Англії, одбірає всі радянські газети, і т. д. і т. ин.

І приходиться, щоб переступити в Європу, дозволяти Союзові терпіти це все.

Всім здається відома байка про лева й комаря, який лишився переможцем. Байка ця не має реального ґрунту. Є краший і ймовірніший варіант її.

Комар здійнявши галас на все своє комарине горло кинувся в бійку на лева. Лев стояв і мовчав. Він дивився за більшим і страшнішим ворогом, що був десь у кушах, тому й дозволив комареві сіти на свій ніс. Хоботком своїм комар упився в живе і почав ссати кров.

Нассовшись остільки, що не було сили триматись, він скотився з левого носа і впав у траву. Тоді лев тільки торкнувся кінчиком пазура до комаревого тіла і все було за інчено.

Естонія, Латвія й Литва дуже нагадують того зухвалого комаря в свему теперішньому стані.

В Ризі їдучи туди до нас в купе підсів німецький купець. Далі—більше. Знайомство. Звідки. На сцену вийшов, ще наш дзвінкий полтинник,—а далі запит:

— Чому б вам не поспробувати завести діло з Радянським Союзом, відкрити там фабрику чи що? (він спец по взуттю).

— Знаю, каже,—спочатку діло піде горазд, а потім, коли почнуть прибувати черв'ячки, доллари—прийде НЕП і скаже: „Гіб сюди червонци, доларс... Гіб... ауф відер зеен (до побачення)... нітшево!...

І він все це проробив на мигах: з початку, як будуть казати: „Гіб! (дай) доларс“, потім як розкляняються капелюхом і потім як „благодарно“ підтримають його настрій, підбадьоруючи,— „нітшево“—мовляв, не бійся, як і треба.

Треба визнати, що основну лінію. Непу, цеб-то радянської політики в умовах його, він досить тонко уловив, хоч і не був у СРСР.

Ми звичайно сперечались.

— Ось воно, як німці їздять. Еге... А потяг мчить кілометрів по 70—80 на годину, не так як лімітні.

В окнах ритмічно проходять розтрафлені поля, прочищені ділянки лісу і обсажені деревами (зовідалися яблунями, черешнями й ин.) дороги. Ділянка в пару десятин засаджена рівною, як лисиче хутро, лозою, а збоку будинки—кошикова фабрика. Снігу не має—зелені руна. Чинно все як на параді—в полі.

Потяг прийшов на станцію, постояв, не зоглядишся, коли він знявся і пішов: ні дзвонків, ні гамору.

Але найбільше вражіння в вагоні зробила все ж таки німецька уборна. Ну—прямо новела...

В купе почали прискіпуватись—ні до чого: кожна кнопка обміркована і в порядку, вода, попілнички, електрика. Найшли два дрібних недогляди і раділи, що такі й німця підчепили.

В Берліні завітали до Авсема й Крестінського які дуже тепло приймали нас, як представників укр. пролет. культури—і почався огляд Німеччини.

Берлін, як місто важкий і чиновний. Хмурий, темносірий загальний колорит разом з фабричним димом осів на ньому. Центр і його будинки акуратні,

Р. Якобсон—теоретик російської і чеської поезії, В. Поліщук, П. Тичина, А. Приходько—Радник Повпредства ССРР в Празі, Вайскопф—німецький пролет. поет, О. Досвітний

щоб сонце не заглянуло щоб ніхто не бачив що господар в середині робу. І навіть радіо—для свого куточку.

Рух великий. Постійно в рухові потяги мійської залізниці, підземні трамау, автобуси, авто і тільки після 12 годин ночі, коли все це стає вилазять старовинні корети запряжені кіньми.

На вулицях в день сумно і важко, денне світло Берлінозі не йде. За вночі він осяяний електричними сонцями, що відбиваються в асфальті заллятий похапливим і текучим світлом реклам робить гарне видовище. Кіно-театри фірми „Уфа“ освітлені різнобарвними прожекторами з середь здаються величезними жертвниками, де йдуть скучні міщанські фільми, добродіями королевами і ніжними служницями що задармо віддають героєм-офіцерам. І тільки Гарольд Лойд і Чарлі Чайлін зрідка посміються добродушно над американськими звичаями.

Найцікавіша з світляних реклам буває на кіно та на всякі коняки. Інші „Канторович верке“ („твори Канторовича“—руми й коняки).

Театр мертвий. Театра немає—є реву—(огляди), що перепачкувалися з американських мюзік-холлів.

Уявіть собі, що в продовж кількох годин вам будуть показувати різноманітні способи чичоток, трошки поспівають і хтось розповість тупий анекдот з естради, вийде хор „руських балалаечников“—в рубахах-косоворотках (бувши російські офіцери), вийде й потанцює багато раз і багато загалених по різному жінок, протанцює балет щось середнє між цирковими вправами і пантомімою: він хоче, а вона не хоче, а потім обоє хочуть і видно як хочуть,—пройде багато жінок в самих різнобарвних і фантастичних вбраннях, з павиним розгорщуванням хвостів, капелюхів, потім відбудеться парад переодітих дерев'яними салдатками, де є в німецькій старій формі і гусари й гренадери й піхота й матроси й гармати й генерали й козирання їм і мушт а і парад під військовий марш—оце все буде—реву.

Письменник Йоган Бехер.

Хлопець з жіночими рухами, губки бантиком, напудрений з підведеними очима сидить і полірує нігті. Штанці коротенькими трубочками захоплюють вершок панчох, що ховаються окреслюючи ножку в лякових туфлях. Це «коханка»! За другим столиком трьохповерховий карк із сала, маленьки очки і нижня губа черпаком п'є сумісь яйця, рому, горілок і ще чогось — фліп-фляп. Хлопець похитуючи станом томно підводиться, кличе кельнера, бере в нього паперу й олівця і пише записку. Кельнер относить «коханцеві» непомітно записку і за кілька хвилин «коханка» вже в купе з «коханцем», який ніжно за плечі її обгортає. Трохи випивши він її цілує в губи.

Друге кафе під звуки фокстрота нагадує собою риб'є жерло, де спазматично налягаючи на жіночі тіла, вигинаються в рістні пари. Тут половина проститутток, а половина міщанок. У жінок надзвичайно великі ноги. От чому емігрантські княжни і княгині мають високий курс на ринку любові в Берліні: у них маленькі ніжки.

Але є й другий Берлін і друга Німеччина. Вона дуже помітна на залізничці, коли кінчається робота.

Це ті що будують і винаходять, ті що дають змогу влаштувати великі радіо-виставки, ті що влаштовують демонстрації і стріляють з-за барикад.

Правда, рух будування барикад трохи зовні начеб то пригложув і зальопані взятками соціал-демократи влаштовують процеси «німецької ЧК» при дружній підтримці «хазяїв» — дейч-націоналів. Революція одгреміла, гроза жовтня не пролилась життєдайним дощем і навіть таки анахронізми, як назви берлінських вулиць і площ залишили незайманими: Кайзерпляц, Фрідріхштрассе, Гогенцолернштрассе, Буловштрассе і т. д., як національна гордість соціал-демократії б'ють в очі ще й досі, але авангард пролетаріату — компартія міцніє, перейшовши на систему ячеек на виробництвах і гартуючись у щоденних сутичках за заробіток і т. и.

Коли випустили з'язниці поета-комуніста Еріха Мюзама, з пропозиції партії робітництво прийшло на вокзал його зустрічати. Групи швидко йдучи розгортаються на вулиці в стройні шеренги, де з-під поли вихоплюється червоний прапор і вже в уха б'є спів «Інтернаціоналу». Загін поліції на конях налітає на юрбу, в той саме час, як з протилежного боку згуртувались друга, третя колона.

Пра да поліція демонстрацію розігнала, але довго ще групи гамулились по вулицях з революційними співками. З уст одного робітника ми почули на адресу буржуа, що стояв поруч, таке напруження ненависті, що довго збиралась, що вона сказала нам: Революція в Німеччині, буде більш жорстока ніж у нас, бо це люди що мають взаємну **планову ненависть** і при своїй розміркованості будуть як холодна машина перетворювати її в діло, ламаючи опір вже досить добре організованого фашизму. Там нашого захвату мабуть не буде. Революція буде великим і працьовитим механіком, що вдосконалисть техніку горожанської війни. Це тому що німець любить порядок. А боротьба тим страшніша коли вона йде не емоціонально, а за порядком, не-то стає машиною. Коли ми заглибились у робітницьке життя Німеччини, ми тільки дужче переконались у попередньому твердженні.

Берлінці довгий час пишались своєю радіо-виставкою. На площі перед величезним деревляним будинком, де міститься виставка, гайдаються великі рекламні аеростати. Будинок з дерева, щоб

жави. Він поліпшив радіоапарат що його можна змінити на грамофон і ще якимось там. Тепер свій винахід він повинен просунути в життя. Найкраще коли він витримає конкуренцію за свій винахід відкривши власне підприємство. Він знаходить собі компанійона і поширює майстерню. Тепер він може говорити сміло з великим промисловим об'єднанням, але таким чином він сам втягається в капіталістичне оточення і підприємство з ризикою цілком перетворитись в експлуататора. Почувається зараз якимось роздвоєність того міцного давнього партійця. Ось в яких тяжких обставинах, якими вивертами мусить триматись західно-європейській комуніст.

Справа з винаходами в Німеччині стоїть надзвичайно оригінально. Німці не винаходять, а поліпшують. Всі великі винаходи були зроблені не німцями, бо в них живе геній працьовитості, трудолюбства, який у тупих екземплярів доходить до абсурду, з якого ще Гейне

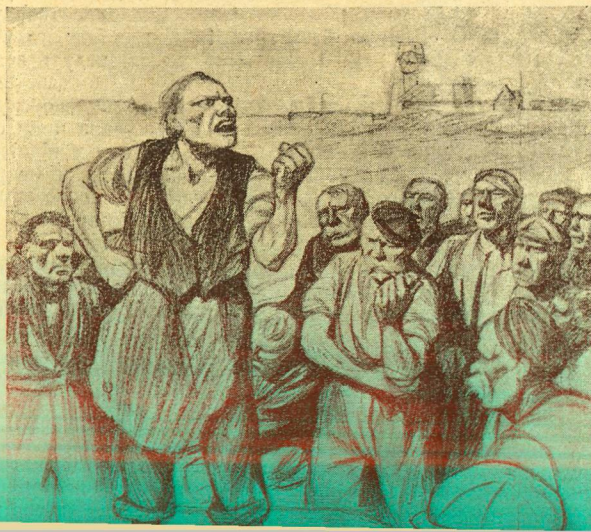

Художник Рудольф Шліхтер.

сміявся. Зробити смілий крок, це так трудно, але обточити і обмацати те за що допогли вчепитись, німецький геній уміє як найкраще. Тому німецька техніка вражає відсутністю розмаху, але використанням всіх можливих деталей. Через те німецька техніка все добре повторює і поліпшує в дрібницях, але не робить революційних змін.

Наприклад, в друкарському ділі найбільшій в Європі друкарні Шпаммера в Ляйпцігу, ми побачили такі старовинні ліноtypи, що американські порівнюючи з ними як небо і земля. Друкарня ця випускає до 40% книжок всього німецького книжкового ринку. Ми там побачили, що навіть де-які берлінські двохтижневики друкуються там. Величезні ротативні машини, особлива увага обгортці і готовій палітурці, що робить книжку міцною і красивою — це те чого так нам бракує.

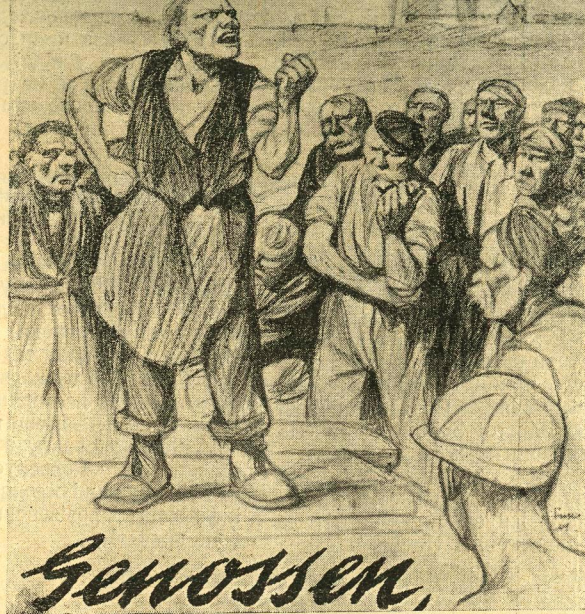
Дирекція весь час стежила, щоб ми не заговорили було часом з ким небудь: тим більше, що симпатії робітників і робітниць

співами. З усіх боків стояв поруч, так напружена адресу буржвья, що довго збиралась, що вона сказала ненависти, що довго збиралась, що вона сказала ненависти. Революція в Німеччині, буде більш жорстока ніж у нас, бо це люди що мають взаємну **планову ненависть** і при своїй розміркованості будуть як холодна машина перетворювати її в діло, ламаючи опір вже досить добре організованого фашизму. Там нашого захвату мабуть не буде. Революція буде великим і працьовитим механіком, що вдовольнить техніку горожанської війни. Це тому сконалить техніку порядку. А боротьба тим страшніша коли вона йде не емоціонально, а за порядком, нещодавно стає машиною. Коли ми заглибилися у робітничі життя Німеччини, ми тільки дужче переконалися у попередньому твердженні.

Берлінці довгий час пишалися своєю радіо-виставкою. На площі перед величезним деревляним будинком, де міститься виставка, гайдаються великі рекламні аеростати. Будинок з дерева, щоб бути ізоляцією для тих хвиль і токів, що купчастя на терені виставки.

Радіо така тонка і така грандіозна річ, так не по хожу на попередню добу техніки, що дивуєшся, як розум людський в тих кружечках, лямпочках, коробочках — може вигрівати таку силу, що нею тримає в постійному обхваті всю земну кулю за соті доли секунди. Тут тонкість техніки дійшла

Мітинг рудокопів. Малюнок Фука.

здається до апогею. Як далеко це од дикунської ваги (ричага) та колеса.

Тому грандіозність виставки тільки в свідомості: велетнів машин немає, все маленьке й тонке, — боротьба за місце й матеріал надає будівництву грації, легкості й мініатюрності прогресивно збільшуючи разом з тим силу.

Показано яке значіння має радіо в дома як постійний учитель, розвага, й знаряддя праці, в потягу, на війні т. д. і т. ін.

Тут же ми познайомились з дивним для нас становищем комуніста — винахідника. Він брав участь в барикадних боях коли здавалось, що Німеччина в цілому подасть руку радам. Але йому треба їсти в умовах капіталістичної тепер дер-

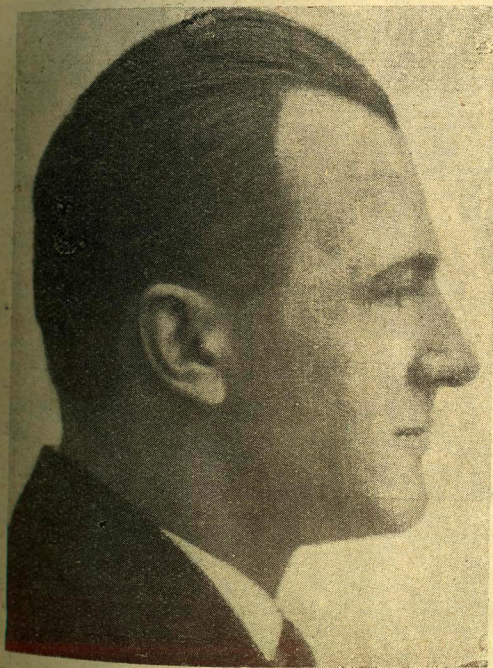
тому німецька техніка вражає відсутністю розмаху, але використанням всіх можливих деталей. Через те німецька техніка все добре повторює і поліпшує в дрібницях, але не робить революційних змін.

Наприклад, в друкарському ділі найбільшій в Європі друкарні Шпаммера в Ляйпцігу, ми побачили такі старовинні ліногати, що американські порівнюючи з ними як небо і земля. Друкарня ця випускає до 40% книжок всього німецького книжкового ринку. Ми там побачили, що навіть де-які берлінські двохтижневики друкуються там. Величезні ротаційні машини, особлива увага обгортці і готовій палітурці, що робить книжку міцною і красивою — це те чого так нам бракує.

Дирекція весь час стежила, щоб ми не заговорили було часом з ким небудь: тим більше, що симпатії робітників і робітниць, що випадково довідувались, що ми з радянської землі ясно позначались в тих кількох рухах і поглядах, які можна було ловити. В середньому друкарня дає біля 50 - 60 тисяч примірників на тиждень, при чому середній розмір книжки коло 20 аркушів. Але ми довідались що де-які робітники завдяки тому, що робота „сдельная“, працюють на тиждень іноді по 67 годин, одержуючи за годину по 35 фенігів (коло 17½ копійок), особливо робітниця в палітурному й ин. відділах, це б то за місяць такої праці по 11 год. в день, заробіток загальний не досягає навіть 5 червінців.

Безробіття душить німецького працівника, особливо багато безробітних в м. Гамбурзі, цій північній Венеції. Гамбург одно з красивіших міст. Завдяки порту і верфям, що наклали на нього відбиток інтернаціонального міста з індустріальною і торговельною основою, він уявляє себе якийсь великий клубок протилежностей. Бідарі портові, що достають раз на тиждень працю і магнати корабельних ліній, криві вузькі вулиці з брудом трюхоконних високих будинків з низенькими стелями і поверхами, що нависають один над одним і каналами поруч з асфальтовими залитими сівом електрики площами та унтергрудом (електропідземна залізниця) що їде попід Ельбою, старі готичні церкви і рештки цехового ладу великого Г-н-зейського центру поруч з гігантами кранами, що можуть підняти 10.000 пудів, це б то десять вагонів у повітря, з великими елеваторами й ин. будинками сучасної архітектури.

В тих вузьких вулицях живеться портова біднота, яка живиться покидьками, і жінки й сестри якої вдень і вночі напівголі стоючи в одичаних вікнах закликають матросів і всіх инших на брудне ліжко прости-туції. В тому оточенні темних брудних вулиць і невеликої розпусти ви-ростають діти які копаються в смітті тут же на вулиці, і яких тут так багато. Ми ходили з комуністом, який маючи раз на тиждень роботу мусів кормити батька і зимою ходив без пальта. Зате він показав і той напрям думок і симпатії своїх знайомих, що жили в тих вуличках. В тих місцях було найбільше плакатів комуністичної партії Німеччини (КРД), рисованих художниками „червоної групи“, а на розі одної з них вузької і другої широкої, що бруком котилась до порта, хазяїновито стояв Ленін, з руками в кишені (на плакаті) — він тут був таким рідним і таким своїм. Він тут був господарем (бажань і надій тих кривих вуличок, що живуть

Художник Грос.

РЕДАКЦІЯ „КЛЯРТЕ“ І ГАРТОВАНЦІ. Стоять: О. Досвітній, Фурье і Окутюрье (художник). Сидять: Донзел (Парижанин) і В. Полішук

Сціляй і ин. що не пішли за модно, в мистецьких колах, службою на угодців, бо там добрий заробіток і пошана буржуазії. Вони як і кращі письменники—комуністи потрохи бідкаються, але зате горіння їх повне і малюнки з перспективою. Всі вони купчуються коло сатиричного журналу „Дубинка“, що іде для маси з тиражем 30.000. Решта—Німецького, як і взагалі західного мистецтва, не має перспектив. не має розмаху, не має творчого хребта.

От як наприклад живе найбільший сучасний поет Німеччини—Йоганнес Бехер. Десь на п'ятих поверхах в даху зроблено ательє для майяра, одна стіна—просто стіна, а друга похила частина даху, яку оправлено шклом. В одному кутку столик з купою книжок і паперів, в другому каніпа й столик, посередині грубка щось подібне до буржуйки і друкарська машинка. Це майстерня й житло відомого по всій Європі колишнього експресіоніста, а тепер одного з організаторів групи письменників—комуністів, автора маршів і запальних прокламацій—Бехера. Високий з високим рожевим лобом він м'яко говорить тією комуністичною реторикою, що її розуміє і розум і емоція але якої ніяк не можуть прийняти наші здібнілі

одним життям з грюкотом верфів і рейсами пароплавів з цілого світу, і до яких ті вулиці порозкривали свої голодні роти.

Зате чайки в порту білою ватагою розважали дітей з тих місць і дими пароплавів та катерів мали всі—крізь молоко—барви райдуги од синьофіялкового до жовтого і буро-червоного. Катера пихтіли і шмигляли з тупоносими мордами по воді, плутаючи дим той, та перевозили людей одної погрузки на другу.

Гамбург після Берліну найбільший комуністичний осередок. Берлінські товариші мають найтісніший зв'язок з ним. Крутолюбий з мідним волоссям Макс Енгельс каже, що там їхні авангарди. Сам він живе ва партаментах, де через день буває поліція, де через увесь двір от самої крамниці, де можна купити книжки по історії й практиці комунізму, розмальовані великими чорними штихами Гросом стіни й двері. Сюжет—гостра сатира на німецьку буржуазію.

Туди акуратно що-дня заходить наш приятель Леов, що має таке м'яке обличчя з волоссям льону і грузну та отчайдушну постать. Він також був у німецькій червоній гвардії, він одбивався поруч з Йойшесом кращим ватажком спартаківців, що тепер похований поруч з Карлом і Розою. Йойшес упав, а Леов зостався живим.

Леов нас провадить на кладовище. Далеко з краю міста—велике місто мертвих і в одному з кутків його лежить фаланга без хрестів, але з вінками червоних квітів. Тут між іншими могили з кам'яними плитами і написами Карл Лібкнехт і Роза Люксембург. Якось не віриться, що за два аршини під тею плитою лежать струхлілі клітини тих людей, чий голос греміє в розум міг так гостро бачити хід суспільного розвитку. Десь от-тут всього два аршини—вони самі, голос яких лунає ще зараз працюючому люду, хоч джерела звуку й пересохли.

А в дома у Лібкнехта його дружина розповідала про нього але тверду. вдачу чоловіка.

Згадувалось вище про „червону групу“ художників, що ведуть велику роботу пропаганди серед мас. Це жвава і міцна молодь, де найстаршими є Грос, Шліхтер, куди входять Клейн, інтелігенція розповсюджує ще й досі партки Вільгельма і зітхає за тим, що одержувала чини од імени самого кайзера; де ячeyки і фабрзавкоми в виробництвах у підпіллі, де власники фабрик ставлять вимогу не належати до п офспілок; де на районних зібраннях попід будинками ходять шпиги, а в будинках провокатори. Це все під згідною «Німецької держави» (не республіки борони боже) де президентом сидить покійний на днях соціал-демократ—Еберт.

Засідання ячeyки, десь в глухому закутку міста в півній за шклянками пива з акуратним протоколом. Справи стоять: оволодіти кооперацією, відкрити гурток лєнінізму, поставитись до процесу так званої Німецької «ЧК».

Шуткуючи іноді, і весело роблять діло. Одну з товаришок, що досі не вступила в профспілку, бо боялась, що вичене фабрикант з посади пішак гострих суперечок, згідно резолюції V конгресу Комінтерна, було виключено. Вона посиділа трохи, стріпнула хвостиком, як курка після півня, і пішла. Один з робітників тоді:—«Ми так і знали, що вона така. Бач як пішла».

Один робітник, якийсь сором'язливий у прилюдних виступах з добрим

Сцільні і їм, що не пішли за модою, в мистецьких колах, службою на угодців, бо там добрий заробіток і пошана буржуазії. Вони як і кращі письменники—комуністи потрохи бідкаються, але зате горіння їх повне і малюнки з перспективою. Всі вони купчаються коло сатиричного журналу „Дубинка“, що іде для маси з тиражем 30.000. Решта—Німецького, як і взагалі західного мистецтва, не має перспектив, не має розмаху, не має творчого хребта.

От як наприклад живе найбільший сучасний поет Німеччини—Йоганнес Бехер. Десь на п'ятих поверхах в даху зроблено ательє для малювання, одна стіна—просто стіна, а друга похила частина даху, яку оправлено шклом. В одному кутку столик з купою книжок і паперів, в другому каннап'є, посередині грубка щось подібне до буржуйки і друкарська машинка. Це майстерня й житло відомого по всій Європі колишнього експресіоніста, а тепер одного з організаторів групи письменників—комуністів, автора маршів і запальних прокламацій—Бехера. Високий з високим рожевим лобом він м'яко говорить тією комуністичною реторикою, що її розуміє і розум і емоція, але якої ніяк не можуть прийняти наші здібнілі критики з професорськими титулами і жабиними обрядами. Останні книжки Бехера «Vorwaerts du rote Front!» і «Arbeiter, Bauern, Soldaten» та «На могилі Леніна». Буржуазія мстить Бехерові тим, що не хоче друкувати в своїх видавництвах навіть його лірики.

Передова інтелігенція працює разом з робочими масами в самих тяжких умовах напівлегального, а то й нелегального існування компартії де ЦК що-тижня робляться поліцією труси, де заковані Німечка а стара

інтелігенція розповсюджує ще і досі партки Вільгельма і зітхає за те що одержувала чини од імені самого кайзера; де ячійки і фабриканти в виробництвах у підпіллі, де власники фабрик ставлять вимогу не належати до п'яних; де на районних зібраннях попід будинками ходять шпигали в будинках провокатори. Це все під згідкою «Німецької держави» (не публіки борони боже) де президентом сидить покійний на днях соціал-демократ—Еберт.

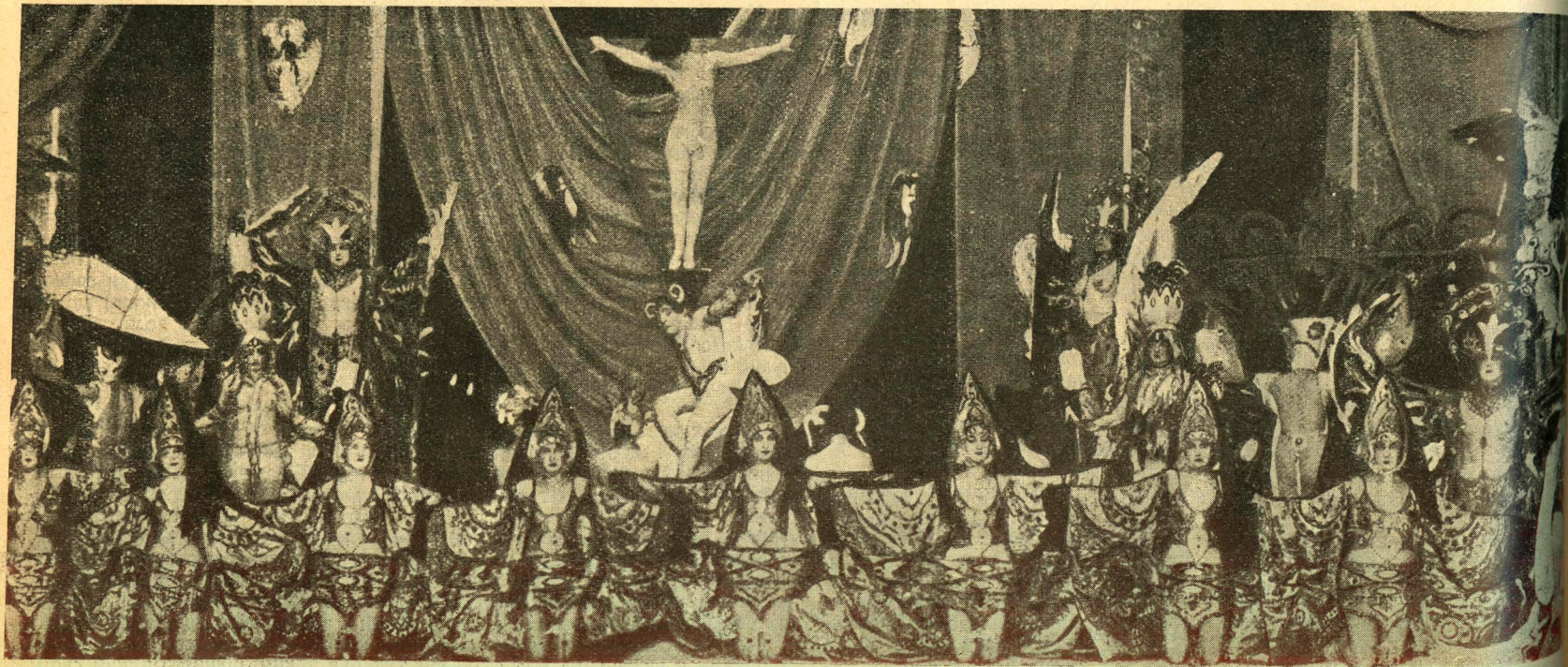
Засідання ячійки, десь в глухому закутку міста в півній за шклинами пива з акуратним протоколом. Справи стоять: оволодіти кооперацією, відкрити гурток лєнінізму, поставитись до процесу так званої Німецької «ЧК».

Шуткуючи іноді, і весело роблять діло. Одну з товаришок, що досі вступила в профспілку, бо боялась, що вижене фабрикант з посади після гострих суперечок, згідно резолюції V конгресу Комінтерна, було виключено. Вона посиділа трохи, стріпонула хвостиком, як курка після півня, і пішла. Один з робітників тоді:—«Ми так і знали, що вона така. Бач як пішла».

Один робітник, якийсь сором'язливий у прилюдних виступах з добримі серими очима неначе шпагатовитими жилами на руках, ніяк не міг розпочати своєї інформації про відношення робітників його підприємства до комуністів у зв'язку з останніми подіями. «Відношення подвійне. Одні слухаються «Форвертс» і вірять наклепам на комуністів, друга частина нас. Тому наші хлопці ранками перед роботою пишуть од руки коротенькі інформації і роз'яснення і ми переконуємо всіх, ми покажемо, на чийому боці правда!».

Валеріян Поліщук

Ревю...

.... Вийде й потанцює багато раз і багато зодягнених по різному жінок....

„Ніч на старому базарі“

Під час громадянської війни на Україні, настала була така пора, коли через гострі економічні обставини попалено було базари, старі деревляні, укриті цвіллю й гнилізною базари.

Я бачив ці пожежі в багатьох містах і містечках колишніх ям середньовічного єврейського гето.

Незабутня, чудова картина бурхливого, трискупного вогню.

„Ніч на старому базарі“

Під час громадянської війни на Україні, настала така пора, коли через гострі економічні обставини попало було базари, старі деревляні, укриті цвіллю й гнилізною базари.

Я бачив ці пожежі в багатьох містах і містечках колишніх ям середньовічного єврейського гето.

Незабутня, чудова картина бурхливого, трискучого вогню. І було велике революційне значіння в цьому ситому, нагодованому до нехочу деревляною potravою, полум'ї.

Горіло єврейське патріархальне минуле, що широко розкоринилося в ґрунті єврейської межі осілости.

Горів єврейський ортодоксальний побут.

Горіла передреволюційна єврейська базарна економіка. Ніщо так не потребувало вогню, як це утле, Шолом-Ашвіське «містечко», старий базар, де збіглися справи й інтереси крамаря, рабина та злидаря «бедюжника».

Спогади про цей вогняний карнавал обняли цілим роєм мою думку тепер, ось, коли я дивився в Єврейському Камерному театрі нову постановку за Перцем «Ніч на старому базарі».

Чудовий режисер Грановський, геть оголив все, що було потворного в мертвому «єврейському Брюгге», в тісних та похмурих містечкових закутках.

Театр відіграв «реквієм» тіням минулого, мертвякам, що кружляють в страшному танкові серед темрявої нічної тиші. Із старого базару, з його трагічного замерлого життя, глузують єврейські мефістофелі—бадхени, блазні. Мерці із старого базару благають бога... Блазні глузують!

— Ваш бог—банкروت.

— Мертвяки, ваш бог—він сам мертвяк!

Старий базар перетворюється в кладовище... За ним твориться новий день.

Сюжету у виставі нема. Розігрується трагічний карнавал, карнавал мертвяків...

І ось тут і намагаєш освітну хибу цієї, цікаво задуманої, але не доведеної до краю, вистави. Я пригадав, як 1920 року палили старі базари на Україні. Там за плондруючою силою вогню вирував натиск нової творчої сили, що йшла на зміну і що несла радісну перемогу життя... І не шкода було цих базарів, що гинуть у лютому вогні...

В Держсекті показують—сильно захоплююче—як гине старий базар, але за його загибеллю не відчуває глядач народження нового дня.

З театру ідеш пригноблений, обвіяний диханням задушливої мистики, смерті... З театру, що звичайно несе пісні і барви життя й бадьорости...

Навколо цієї постановки розгорілися палки суперечки. Різко позначилися два табори—супротивників і прихильників нової роботи Грановського та його театру.

Одне безперечне і безумовне—печаті надзвичайної майстерності і культури на цій виставі. Музика Крейна виткана з стародавніх народніх мотивів; користування новими способами освітлення (складною «клавіатурою» світла), костюми й декорації художника Фалька—все разом на диво гармонійне, суцільне і дає сумну картину «єврейського Брюгге».

П. Кр

Зверху—кумедник Міхаельс;

Нижче—Бадхен (звертаючись до мерців):

„Хочеться танцювати“?..

Внизу—Повії

Дмитро Тась

ГАНКА

— Русалку знати треба. Їдеш на воду—ніколи трави свіжої не бери, зроду не простить,—повчаючи сказав старий рибалка, з тих рибалок, що й досі вірять в чортів, що його борода з сухолистям сплеталася й у вечірніх сутінках справляла вражіння густого латаття.

Його товариш—безвусий хлопчина Гнат—справжній циган з розхристаними спижовими грудьми, допіру закінчив безжалісно скребти живу рибу, що слизько трепихалася в його цупких пучках, наготував казанок, виразно та якось думно висякався на бік і почав кресати вогонь у хмиз та покручений дубовий сухолист.

Багаття спалахнуло. Червоний, патлатий вогонь маяв перистими крилами і якось одразу згасив недужі сутінки, наблизив, стягнув густе коло кленових та дубових постатів. Річний, вохкий вітрець просковзнув, захопив оберемки їдконого диму і далі подався кленами...

Цілий день проблукавши з Семеном та його сестером Брефом по болотах полюючи на качок, ми страшенно натомилися. Кожне сказане слово обмичало увагу та якось дивно й особливо яскраво викликало несподівані, барвні асоціації...

За моїм прикладом Семен скинув мокрі до щенту чоботи й начівивши на дрючок поруділі онучки присунув до вогню, а далі закурив свою вічну, куценьку люльку...

У казанку клекотіла юшка. Сліпив очі негамонний дим. Креслаті клени мовчали, мовчали й ми боючися порушити

щать розкидані й забуті калюжі. Чорно блищать очі нерозгаданого подорожнього. Чорно блищать завітрені таємні дороги, замріяні стежки, манівців за перелазами за бузиновими кущами...

— Владу рад! —

У ту причину осінь наш міський комітет кинув у вітер, у перший сніг, у чорні дороги розмаяне гасло повстання проти гетьманців.

Сил мало. Зв'язок з сільськими товаришами слабкий. Сподіватися в призначений мент підйоги—даремно.

Дівчина—голова сільради

А вітер ніс тривогу, вітер підхопив гасло й погнав, погнав, співаючи дротами телеграфу—туди, де чорна земля виблискує свічадами сліпих калюж...

Зав'язали зносини з гетьманським кошом, що славився „петлюрівським“ настроєм. Вирішено користуватися його силами до рішучого менту, а далі звичайно повалити й його...

Пам'ятаю — п'ятниця... Ошостій вранці прийшла до мене Ганка (нервово й бліде обличчя, чорні й різкі брови, червоненька оксамитова стьожка стягує волосся). Я маю стрітисся з Яковом о восьмій.

Ганка лишила мені свій бравнінг (уявляє, чи випадково?) і побігла ховаючи зчервоніле обличчя у хутрянний комірець.

Хотілося догнати її, але лише почути одне слово, а стрітисся очима.

Її слова з болем чекав, душу вимріяв на самоті, її

ливо яскраво викликало несподівані, барвні асоціації...

За моїм прикладом Семен скинув мокрі до щенту чоботи й начипивши на дрючок поруділі онучки присунув до вогню, а далі закурив свою вічну, куценьку люльку...

У казанку клекотіла юшка. Сліпив очі невгамонний дим. Креслаті клени мовчали, мовчали й ми боючися порушити річну тишу, яку бентежив лише ледві чутний плюскіт несподіваної хвилі на вохкім піску.

Нараз Семенка глянув, потягся, обвів нас очима та якось, неначе перепрошуючи, мовив:—

— Була й у мене в русальчин тиждень, весною... пригода...

Далі всміхнувся криво, а тіні, що танцювали навколо, ламали його чорний чуб і пересували плями на обличчю.

Гнат мовчки набрав у миски гарячої юшки, я витяг рештки крихкого обвітреного хліба.

— Три роки тому—кінець 1918-го. Осінь недужа, вітер чорний якийсь...

Він проказував стиха, неначе до себе, втопивши свої сталеві матові очі в золоте розжевлене вугілля... Дивно як впливав на мене той голос та той невимовний погляд, якийсь потопельницький...

— У ту причинну осінь дикий та молодий знявся запал... Десь у містечку під струхлілим парканом, десь селами під зчорнілими стріхами, мінялися куцими одрізами, за хліб купували кулі... І чорними шляхами, поруділою стернею—у гаї, повз містечкові мури топіль—у гаї, зі спадаючим листям кленовим—каштановим пронісся сподіваний шепіт у гаї:

— Владу рад! —

Пронісся шепіт і причаївся на городах за клунями. Причаївся, замовк і стало тривожно немов перед бурею. Чорно бли-

Янголина Олексіївна Ярмолук, що вийшла з незаможницької селянської родини, 18-ти літньою дівчиною, по закінченні рампартшколи, була перекинута на село для праці по лінії КНС та серед'яноцтва. Нині т. Ярмолук, що є членом ЛКСМУ та КНС, активною робітницею кооперації, лікнепу, бюро Модр'у, ТАПУК'у та інших громадських організацій, на останніх виборах до Рад обрана головою Хажинської (на Бердичівщині) сільради. Т. Ярмолук, приїхавши до Харкову в справах земельного процесу, що провадиться громадою її села в Наркомземі, відвідала редакцію нашого журналу.

м'ятаю на снігу червону калюжу крові, в яку я, посковзнувшись в'їхав рукою і потім ніяк снігом одтерти не міг). Коли дванадцятку... нашу фортецю-тюрму оточили гетьманці... був кіш, що несподівано зрадив повстанню.

А вітер у морозні простори свистів телеграфним дротом чуже щось, далеке...

... До вечора ми з Яковом пересиділи у його сестри Марії. Ніколи не забуду цієї, до жаху нагрітої, кімнатки, в якій невпинно тріщить канарейка, пахне дешевими духами, зди-

оксамитова стьожка стягує во-
лосся). Я маю стрітися з Яко-
вом о восьмій.

Ганка лишила мені свій бравнінг (уявляє, чи випадково?) і побігла ховаючи зчерво-
ніле обличчя у хутряний ко-
мірець.

Хотілося догнати її, але
лише почути одне слово, але
стрітися очима.

Її слова з болем чекав, її
душу вимріяв на самоті, її очі
виконав у просторах...

... На розгубленім тьмянім
кладовищі стрів у ранкових су-
тінках Якова і відтоді не розлу-
чався з ним. Мою нервовість
одразу заспокоїв його найбу-
денніший спокій. Він навіть
жартувати був ладен.

... Нечуваною рішучістю
майже беззбройні, ми на десяту
захопили варту, пошту, а також
тюрму, визволивши всіх тоді-
ришів та озброївши всіх, на-
виключаючи й карних арештан-
тів...

— Перемога!—гналося ві-
ром і той вітер дротами теле-
графу за перемогою гнався...
морозними просторами зроби-
лося ясно та яскраво. Світа-
ють своє кулемети - соняшні
промінні у сніг, у морозні про-
стори вправ... Перемога!

Коли на дванадцятку куле-
метні сварки припинилися. (Та

маються велетенські подушки... Ніколи не забуду цих жовтеньких, мережаних фераночек, з-за яких я що-разу виглядав мою Ганку (нервові обличчя й різкі брови)...

Пам'ятаю крізь зелене шкло: талий зчорнілий сніг та похилі, голі дерева й вітер... Вітер усе горою...

... Вона таки прийшла. На сподіванку замріяного слова, на сподіванку теплого якогось смутку-лише пошепки накач — З розпорядження Комітету маєте йти зі мною.

Почував-це вона мене рятує. Та хотілося її самому рятувати, ризикувати, принизитися...

... У городі було зовсім спокійно. Лише збільшені патрулі „самооборони“ та подекуди розкидані картечі нагадували ранкову бійку.

Ганка йшла посередині, взявши нас обох під руки, примушуючи голосно балакати про гастролі опери та неможливо погану погоду.

Коли минали domeк, де вона жила (такий любий та виксаний domeк) я нахилився:

— Ганко,—пошепки, одне слово!

— Семене, в останній раз—більше ні слова, — різко обірвала вона і у світлім колі лихтаря я побачив як ледві помітна смужка нервово перетяла її матове обличчя.

Далі я мовчав. Невгомонний Яків артистично вдавав галантерейного кавалера.

Поминули місто. Поминули околицю. Десь у горі купчилося, навантажувалося й несподівано сипнуло валахатими мертвими метеликами... А десь на тамтому кварталі все хитався затмарений лихтар, роздаючи навколо фіялетові та зелені кола, немов камінь по воді...

За монастирською брамою нас зустрів похилий дідок. Такий собі дідок, мабуть дзвонар. Пішли в чотирьох. Брязкаючи...

Я здригнувся. Озираючись, побачив-навколо темно, а в могильній пастці майорить жовте світло. Скрипучими сходами, що здавалося зараз заваляться, шабель за шаблем сходив далі до чорного обрису Якова, за яким бігали темно-жовті та безвихідно-чорні плями.

Зійшли на вохку долівку.

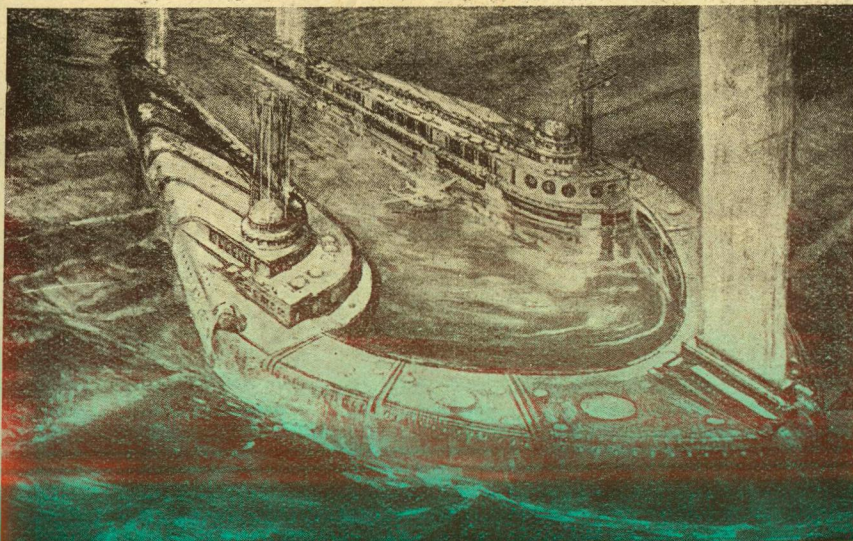
— Амінь,—басом немов дяк проголосив Яків і, дмухнувши в розбите шкельце, знищив жовте.

Нас поглинула цвіла вохкість і оксамитова темрява, неначе кам'яне середньовіччя.

Днів у цьому проклятому льосі не було... Цвіле середньовіччя виглядало з темних кутів сліпим оком. У вузьких та глибоких шпарах, десь під склепінням, несподівано займалися сірі плями і від них, скоріше в уяві, проступали величезні, кутоваті обриси похилих, холодних стін. Остільки-ж несподівано вони затирились чорним.

З Яковом я майже не розмовляв, та й він якось позбувся своєї балакучої вдачі, сидючи у темному куті і все здавалося слідкуючи за кожним моїм рухом. Це нервувало нестямно.

Пливучі острова для гідропланів

Аби розважитися я почав студіювати льох, за допомогою сірників. На одній стіні я натрапив на якийсь, не то вибитий, не то випалений, знак. Запаливши останнього сірника, я побачив, що був череп з перехрещеними кістями... Зробилося над край моторошно... А тут ще цей погляд Якова!

Невеличкий запас їжі скоро вийшов. Не було чого палити.

Закутавшись в кожуха, я лежав, намагаючися неспинно спати. Несподівано й раптові забуття змінювало зморю дійсності.

На третій чи четвертий день я помітив, що у мене не стало бравнінга та гамана з

нули околиці... купчилося, навантажувалося й несподівано сипнуло валахатими мертвими метеликами... А десь на тамтому кварталі все хитався затмарений лихтар, роздаючи навколо фіялетові та зелені кола, немов камінь по воді...

За монастирською брамою нас зустрів похилий дідок. Такий собі дідок, мабуть дзвонар. Пішли в чотирьох. Брязкаючи ключима, він одімкнув монастирську церкву, що солодкими пахощами поглинула наші хисткі, мов тіні, постаті.

— Коник подався на Київ. Василя забито, Андрій зник. Сидіть і ждіть розпоряджень, — замогильним голосом мовила Ганка.

У темряві, якійсь земляній шукав її руку. Доторкнувся до чогось холодного, твердого і з жахом одскочив.

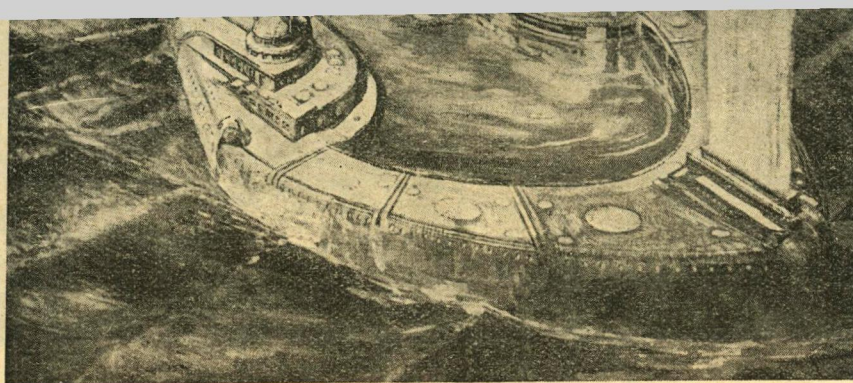
Дідок запалив лихтаря. Тіні здригнулися і лячно пострибали навколо мертвих колон, а десь спижовим велетнем зросла царська брама і похитнулося довгасте розпяття.

Дідок одвів нас у куток. Нагнувся і за залізне кільце на підлозі потягнув. Заскрипіла й піднялася чорна ляда, одкриваючи чорну мсильну пастку.

— Коли зійдете, погасіть, — прохрипів, даючи Якову лихтар.

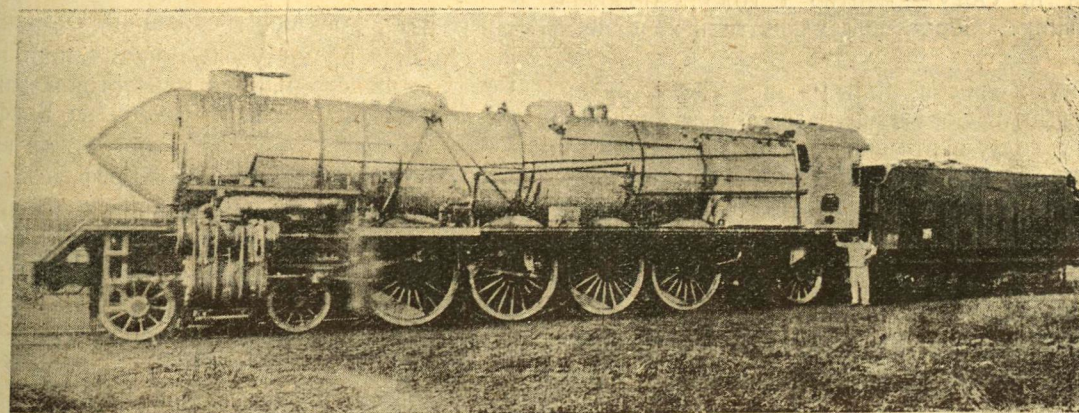
Мороз пройшов моїм тілом. Ще раз глянув на Ганку. Відчуши мій погляд, вона раптово повернулася і м'ягкою ходою, спустивши голову, рушила до дверей.

— Не гайтеся — прохрипіло знову.

Франція має намір збудувати 4 таких острови-пристанища для гідропланів і склади провізії між Брестом і Нью-Йорком.

Самий сильний локомотив у Європі

Локомотив цей має 2,500 кінських сил, збудовано в Крезо (Франція) для важких та швидких потягів.

Невеличкий запас їжі скоро вийшов. Не було чого палити.

Закутавшись в кожуха, я лежав, намагаючися негпинно спати. Несподіване й раптове забуття змінялося зморою дійсности.

На третій чи четвертий день я помітив, що у мене не стало бравнінга та гамана з листуванням. Було ясно, що це щось не звичайне, загубити цих річей я не міг.

Даремно вилазив я всі вохкі закутки нашої в'язниці. Голод нестерпний та болючий примушував лежати.

Зрештою жах та непевність остільки заволоділи всією істотою, що я вирішив тікати, але це було неможливе, бо ляду не можна було відчинити знизу...

Якось біля сходів наступив я на щось м'яжке. Це був великий шкіряний гаман. Гаман, але немій.

Щось цілком неможливе промайнуло в моїй голові. Стокчи обличчям до сходів і прихилившись плечем до кам'яного муру, зверху якого лилося сіре, тмяне світло, я витягнув перший папірець і напружуючи зір став розглядати.

Посвідчення на ім'я Якова Мазуренка від гетьманської контр-розвідки... По-

хапцем сховав у чобіт. Поволі повернувся на своє місце і ліг.

Бравнінг у нього.

А він щось відчув. Підвівся хитаючися. Наблизився і очі впер у мій кут:

— Семене, мене дорогою обікрали.

І мовчав, тримаючи руку в кишені.

— Брешеш, не вб'єш,—промайнуло, а сказав на диво спокійно:—

— Мене, Якове, теж обікрали дорогою.

— Нас тільки двоє...—Голос його здригнувся і погрожуюча нотка хитнула всією його істотою.

— Нічого зробити мені не зможеш,—знову промайнуло і неначе рятунок виникло:

— Я теж так думав спочатку, але далі згадав, що раніше було троє...

Яків пройняв мене страшним, хижим поглядом, далі зітхнув, неначе гора впала з його рамен, одвів очі й мовчки, ледве пересяваючи ноги, повернувся до свого куту.

... Мені досі дивно як дочекалися ми того вечора. Це був п'ятий вечір коли вгорі заскрипіла чорна ляда.

Яків одразу схопився на рівні, неначе кіт, що надто довго пантрував мишу, але зразу заспокоївся і заснув.

— Підіймайся,—прошепотіло вгорі.

Вона, Ганка!

Помацки зійшли на гору.

— Повна мовчанка!

З'їли по бутерброду. Вийшли на цвинтар. Попереду йшла Ганка, за нею Яків і позаду я, незводячи з нього очей.

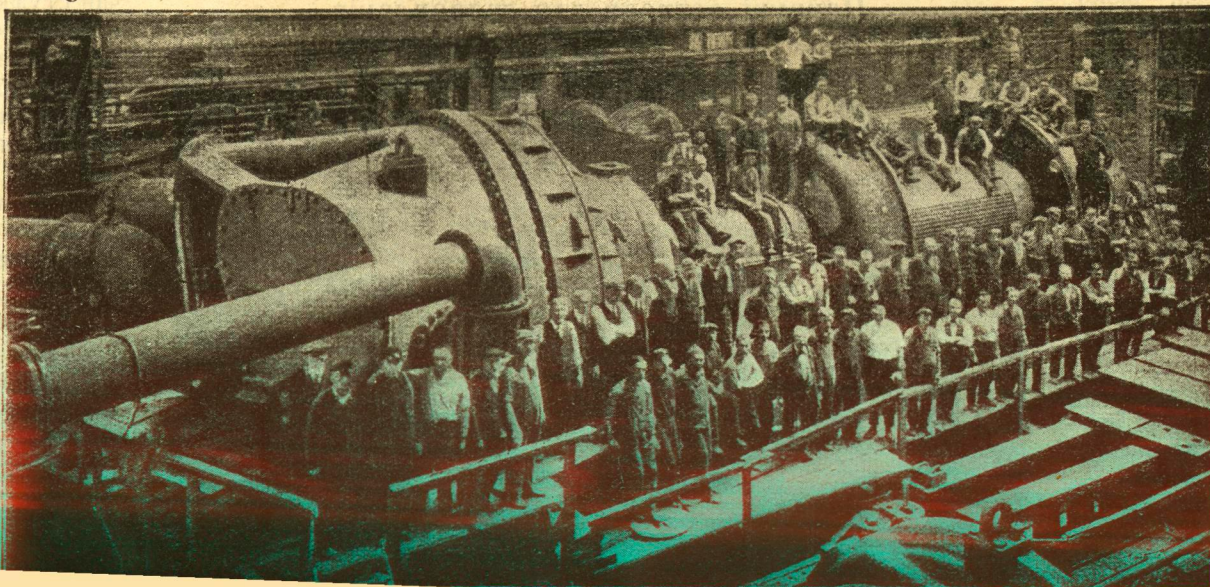
— Раніше

Раптом над вухом триснув сухий, дикий, але неначе сподіваний постріл...

... Бреф нашорошив вуха. Десь далеко, наче дитина, крикнула тужно сова. Я озирнувся. Багаття давно догоріло і під сивим та мудрим попелом ледь жевріло тмяне вугілля. Дзвінко хропучи, поруч спали рибалки. Вохкий вітрець знявся і ліг спочити. Семен трянув своїм чорним волоссям, його обличчя згасало разом з вугіллям, але сталеві очі по старому спочивали десь у попелі...

— Один мент, навіть хвилину, Ганка сиділа непорушно, притишивши голос, майже пошепки, продовжував Семен,—далі вона похитнулася й безсило та мовчки всією істотою пережилася назад і якось важко, немов лантух, впала у чорну та густу воду...

Машина, що робить за 1,800,000 робітників

(Так: на оточили...наближались постріли).

Я погубив весла та інстинктивно кинувся наперед, але мускуляста рука схопила мене за плече.

— Третєго між нами немає...

— Але другий!

Почала звіряча, скаж на боротьба. нестямився холодні хвилі пройняли все до самих сток, але й ще мої з... стискали пр...

Вона, Ганка!
Помацки
зійшли на гору.
— Повна
мовчанка!

З'їли по бутерброду. Вийшли на цвінтар. Попереду йшла Ганка, за нею Яків і позаду я, незводячи з нього очей.

— Раніше нас було троє...

Не дивлючись на пізню осінь погода стояла зовсім весняна, сніг геть увесь потанув, а горою шугав теплий вітер. Той вітер!

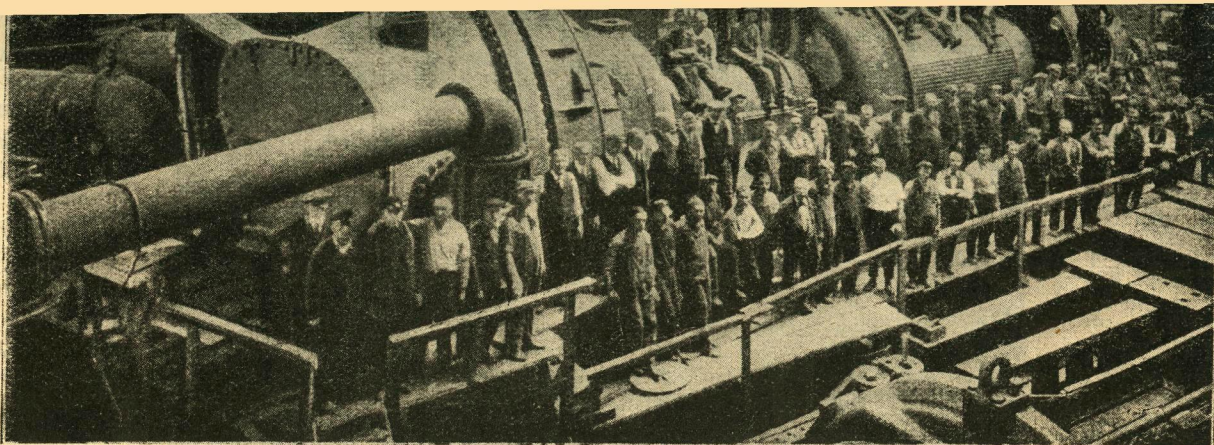
До міста не пішли, але минувши архирейський сад, рушили в темряві долиною та несподіваними пролісками.

Нараз потягло вохкістю. Берег. На березі порожнє. От-так коли пізно ані криги ні снігу—мертво і голо... Порожнє хитається дупляний човник. Чорна вода хлопотить холодними хвилями.

Ганка сіла на керму, я грести, Яків на ніс. Після бутерброду скажено хотілося їсти. Ворущучи незграбними, цупкими веслами тягучу й густу воду, я втопив свій погляд у Ганчини очі. Та-ж бліда нервовість ті-ж різкі брови, що кличуть кудись у містечко під струхлілий паркан слухати таємні шепоти бунтарської осені...

Коли виїхали на середину, вона підвела, до того спущені, очі і наші погляди стрілися.

Уся істота в м'ягкім напруженні полинула кудись геть. Хай на мент!

Американський велетенський турбо-електричний агрегат центральної станції Ілінойса.

Велетенська парова турбіна приводить в рух електричну машину на центральній станції Ілінойса, сила якої—дорівнюється силі 1,800,000 робітників.

Коли ж взяти на увагу, що на добу треба робити три зміни робітників, то робота велетенської машини дорівнюватиметься роботі 5,400,000 робітників.

— Коли надходить весна, я йду до річки,—продовжував Семен шепотом, що полонив і скував мене в свої сталі лабеті, але змісту слів я більше не чув, але напружував увагу я більше не міг.

Дивно, той шепіт страшний вколивав мене...

Коли я прокинувся, тільки-тільки на світ благословляло Рибалки ще спали. Біля мене стояла миска з холодною юшкою та лежали дві рушніці. Семена на Брефа не було...

Я кинувся стежкою, кличучи та гукаючи... Через який час я почув—далеко брехав Бреф.

Він зараз-же знайшов мене й нестямно брешучи, кидався до мене, то в гущину дубів та берез...

Бреф привів мене до берегу, до берегу тієї-ж річки, поглинула Ганку...

Семена ми не знайшли.

Чернівці.

Представники робітництва вітають комунарів

СМІЧКА З СЕЛОМ

— Немов якесь почуття стидливості помітне на обличчях незаможників а може й не стидливість, не йдуть, позакурювали цигарки, чогось немов чекають.

— Одиночками, неначе крадучись, поволі входять. Кілька хвилин пізніше всі єдиним фронтом рушили у двері.

— Ганок. Розглядають розкрашені стіни. Тут різні діярами, написи. Придивляються, усе манить, приваблює, приковує увагу—не можна ні на хвилинку відірвати очей. Зацікавилися.

— Коли б нам хоч що небудь звідсіля взяти та у нас, у хаті-читальні розвісити—може б наші старі діди й де-чого навчилися, каже Іван Михайлович—член комнезаму, а в нас не тільки стіни білі-пусті, але й ми самі невидючі, темні.

Зрозуміли різницю між містом і селом. Стало больно за всіх незаможників, що так без світла й знання в болоті погрузли.

— Ну, нічого, перериває його смуглявий, з рижюю бородою з живими очима, Кость Григорович і в нашому селі буде ще свято, ми візьмемось за роботу, в нас воно теж буде як у городі. Буде, коли ми тільки не спатимемо.

— Хвилевий біль замінивсь вірою що воно неминуче мусить змінитися.

Розпоршились по кімнатах клубу, ходять твердо, як по ріллі. Усе їх цікавить, усе для них нове.

— Балагурять.

— Прийшли теж піонери. Жавими очима бігають по стінах, придивляються.

Швидко проходять одну другу.

Зустріли діда-комунара. Обступили. Сивий, кримезний

Неділя...

— Село після мозолистої, тижневої роботи відпочиває.

— Відпочиває теж місто. Вже не чути ні свистка дизелів і локомотивів варстаки, а з ними й робітництво спочиває.

Сьогодні день єднання заліза з чорноземом-робітників Харківських заводів з господарями землі—комунарами.

— Сьогодні єднання міста з селом, робітника заліза-металіста—з чорноземом.

— Святочний, веселий день, такий день зустрічається рідко в житті робітника.

— Давно рвались вони туди, на фабрики—заводи, де роблять різні с.-г. приладдя, плуги, «трактори», млинки, сіялки та інше. Дочекались.

— Приїхали. Зустріли своїх, привітались щиро, обміня-

Неділя...

— Село після мозолистої, тижневої роботи відпочиває.

— Відпочиває теж місто. Вже не чути ні свистка дизелів і локомотивів варстаки, а з ними й робітництво спочиває.

Сьогодні день єднання заліза з чорноземом-робітників Харківських заводів з господарями землі—комунарами.

— Сьогодні єднання міста з селом, робітника заліза-металіста—з чорноземом.

— Святочний, веселий день, такий день зустрічається рідко в житті робітника.

— Давно рвались вони туди, на фабрики—заводи, де роблять різні с.-г. приладдя, плуги, «трактори», млинки, сіялки та інше. Дочекались.

— Приїхали. Зустріли «своїх», привітались щиро, обмінялись словами, пішли в партклуб на свято.

Стали біля дверей партклуба.

Зрозуміли різницю між містом і селом. Стало больно за всіх незаможників, що так без світла й знання в болоті погрузли.

— Ну, нічого, перериває його смуглявий, з рижою бородою з живими очима, Кость Григорович і в нашому селі буде ще свято, ми візьмемось за роботу, в нас воно теж буде як у городі. Буде, коли ми тільки не спатимемо.

— Хвилевий біль замінивсь вірою що воно неминуче мусить змінитися.

Розпорошились по кімнатах клубу, ходять твердо, як по ріллі. Усе їх цікавить, усе для них нове.

— Балагурять.

— Прийшли теж піонери. Жвавими очима бігають по стінах, придивляються.

Швидко проходять одну, другу, третю кімнату.

Радіють.

невидючі, темні.

Зустріли діда-комунара. Обступили. Сивий, кримезний з сивуватою бородою, з під насплених брів виглядають серйозні, старечі очі. Глядиш, немов тобі усеньке село із його очей видить, усе його горе й радощі.

Піонери гомонять, немов бджоли в рою. З веселою усмішкою розказують дідові про все, що вони бачили при в партклубі.

Комунари вкупі з робітниками. Комунар деклямує

Микола Тарновський.—

Популярний пролетарський поет українського робітництва в Америці й політичний діяч. Нині — член редакційного колективу робітничої газети «Українські Щоденні Вісти» в Нью-Йорку й один з сильніших організаторів заокеанської філії «Гарту».

Очі

(Із циклю „Жіноча доля“)

Я багато їх бачив:
Такі ясні і чисті—прозорі,
І блищали, як зорі,
Очі дівочі.

Усміхалися зорі прозорі,
Усміхалися спогади ночі...
Я багато їх бачив:
Ясні і чисті—прозорі
Очі дівочі.

Очі! А де ви?—Де зорі?
Чи закрили вас хмари?
Чи закрили вас гори?
Чи втопила вас пітьма у морі?
Вас так мало—так мало
На шляху до свободи—
В боротьбі проти темної ночі—
Очі дівочі!

Очі дівочі—горіть!
Очі дівочі—дивіться!
З масами—з морем очей
Ви перехрестно зійдіться!
Близьком-огнями живіть,
Пітьму осінню розвійте;

Очі дівочі—горіть!
Очі дівочі—не спіть!
Бурями сійте!

Червоні зорі над землею
Червоні зорі на землі;
Замаячили ясні тіні
У далені.

Збирайтеся! Ідіть на зустріч!
На зустріч тіням молодим!
Розвіється темрява-ніч—
Як дим...

Червоні зорі над землею
Червоні зорі на землі;
Замаячили ясні тіні
У далені.

Організуйтеся, очі!
Єдняйтеся, уми!
Усі! Вперед! До сонця!
З одвічної пітьми!

23/II 1924.

Нью-Йорк.

— Розпитували діда-комунара про життя-буття на селі.

— Рвуться на село.

— Обіцяють літом приїхати-допомогти в роботі.

* * *

— Обширна зала, розмаїта червоними...

— Розпитували діда-комунара про життя-буття на селі.

— Рвуться на село.

— Обіцяють літом приїхати-допомогти в роботі.

* * *

— Обширна заля, розмаїна [червоними прапорами та зелено.

— Зі всіх кутків партклубу сходяться в залю.

— Ідуть організовано.

— Музика згучно грає Інтернаціонал.

— Починається свято.

— Обирають Президію.

Вшановують пам'ять Ілліча, вождя робітників і селян.

— Усі стають повагом, в залі згучно лунає жалібний марш.

— Якась нема стома на обличчі всіх.

— Одна мить невимовного жалю—а потім знову могутній порив—єднання заліза з чорноземом.

* * *

— Товариші! Перед нами сьогодні велике завдання. Ми мусимо обміркувати важливу справу, як провести найлегшим способом в житті єднання села з містом.

— Тільки залізо може спасти чорну ріллю,—тільки воно єдине може збільшити продукцію нашого с.-господарства... а від цього може й залежить не тільки наше остаточна перемога, але й усього світу.

— Коли наши фабрики дадуть дешеві с.-г. машини, мануфактуру, одним словом усе, що потребує село, селянство дасть місту дешево свої продукти, а в цьому лежить основа нашого добробуту.

— Наша промисловість кріпне, заводи й фабрики працюють повною ходою, ми мусимо зворушити наше село, розбудити в ньому почуття самодіяльності.

Діти оточили—діда-комунара

— Робітництво стежить за кожним хоч-би незначним поступом сільського господарства, його успіх є рівночасно успіхом усього робітництва.

— Усі ці слова різних представників, що виступали на святі з промовами, глибоко врізались у серця аудиторії.

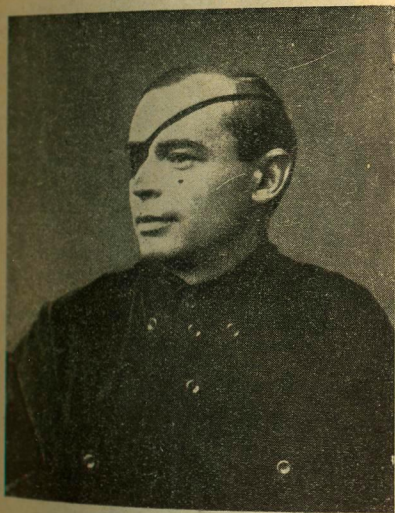
Заворушився чорнозем, кожне слово врізалось у мозок глибоко, немов леміш у ріллю, хочеться вірити, що з сьогоднішнього дня неможливі в спілці з робітниками куватимуть кращу майбутність Радянського Союзу.

Воно так і буде не на словах, а й в житті.

САТИРА І ГУМОР

Ні, ... не винуватий!!

(Гумореска)

Вас. Чечвяпський

... Вчора біля 5-ої год. увечері до кіоска «Ларьок № 4711», на площі Свободи підійшов невідомий громадянин і попросив пачку цигарок „К. П.". В той мент, як прикащик, одержавши від покупця 40 коп., подавав йому цигарки і газету «Ларьок», замість копійки здачі, невідомий раптом вистрелив прикащикові в груди і забив його на місці.

В міліції заарештований відмовився назвати своє прізвище і мотиви злочинства.

Другий прикащик «Ларька», що був свідком злочинства, на допиті поніяких суперечок і навіть казав, що між забитим і невідомим розмови, крім звичайного: „Дайте, будь ласка, „К. П.“!, „прошу 40 копійок“ — не було.

(Карна Хроніка).

вала сила представників різних видавництв, що пропонували газети, журнали, книжки, плакати, портрети й подібне. Передплатив 17 газет і не пам'ятаю скільки книжок. Передплатив новий журнал „Журнал для своїх“, бо агент категорично заявив: „не підпишіться — даром отдадим“! Чудака! Кажу йому: чому, це так — розповсюджує український журнал, а балакає по російському. Відповів: „Ой! ето как раз не важно! В литературе важно — вдохновение!“ — веселий хлопець.

Після 22-го агента у мене трохи заболіла голова. Помітив те через те, що купив у цього агента портрета С. Буденого. а узяв замість його — К. Цеткін,...

Закордонний гумор

... Громадяни Суді! Я уже визнав себе винним в тому, що якогось там січня забив прикащика «Ларька» гр. П'ятачкова. Судіть мене, як того вимагає закон та ваша совість — я не збираюсь і не хочу виправдуватись. Експертиза лікарів зафіксувала, що я людина цілком нормальна фізично й психічно і в той нещасний день, коли я забив невідомого мені чоловіка, я теж був у нормальному стані, — виправдуватись, здається, немає чого. Для суда все ясно. Ясно одне й для мене, і для кожного, хто не з...

Вас. Чечвянський

казав, що між забитим і невідомим розмови, крім звичайного: „Дайте, будь ласка, „К. П.“!, „прошу 40 копійок“ — не було.

прізвище і мотиви злочинства.

Другий прикащик «Ларька», що був свідком злочинства, на допиті по-ніяких суперечок і навіть (Карна Хроніка).

Громадяни Суді! Я уже визнав себе винним в тому, що якогось там січня забив прикащика «Ларька» гр. П'ятачкового. Судіть мене, як того вимагає закон та ваша совість — я не збираюсь і не хочу виправдуватись. Експертиза лікарів зафіксувала, що я людина цілком нормальна фізично й психично і в той нещасний день, коли я забив невідомого мені чоловіка, я теж був у нормальному стані, — виправдуватись, здається, немає чого. Для суда все ясно. Ясно одно й для мене, крім одного, — я не знаю... за віщо я його забив.

— Я — цілком лояльна, всім відома людина, радслужбовець, член спілки, член МОДР'а. Доброфлота, Доброхема, „Геть руки!“ — і я — злочинець! Я весь час запитую себе, — чому той жахливий день, так схожий на всі попередні, зробив з мене злочинця? — І не нахожу відповіді.

— Я пригадаю всі деталі «того» дня.

— Я йду на службу. Прекрасна погода, падає сніг... Настрій у мене прекрасний. Поспішають, як завжди, службовці, летить трамвай... Кричать газетчики... На вул. Свердлова, один з них, мов божевільний так крикнув мені в ухо: „Камуніст!! Про-о-о-летарій!! Речь Зінов'єва, нальот бандитів“, що примусив мене засміятися, бо від того галасу було таке вражіння. ніби промова Зінов'єва має щось спільного з нальотом бандитів.

— Далі знову нічого незвичайного.

— На Лопанському містку мене трохи затримав натовп людей, бо на містку упала коняка ломового візника, що не могла вивезти воза. Віз був навантажений силою книжок. Швидко пройшов далі. На книжках встиг прочитати написи: „Червоний Трах“ — видавництво.

Біля „Університетської Горки“ бідно з'одягнена жінка промовила до мене: „сьогоднішня українська газета „Вісти“ — таким тихим та таємничим голосом, ніби вона продає непристойні, відомого старого порнографіста, твори Баркова, або ілюстрації до тих творів.

— Купив „Вісти“.

— На службу прийшов веселий, ще по дорозі прочитавши нового фейлетона О. Вишні під назвою: „Не те, не те... раніш краще“.

На службі весь час почував себе бадьоро, було навіть весело... У міському — де секретарюю — у той день перебу-

Морган цілком у парадній формі

Було 20 хвилин на п'яту. Я одяг пальто і вийшов на вулицю, щоб трохи голова одійшла на свіжій повітрі, бо о п'ятій годині у нас засідання. Треба робити доклад на тему: „Сознательний член профспілки передплачує свій профорган“.

На вулиці зупинила мене ціла юрба хлопчаків, що галасувала: „Вечерняя Радость“. „Риба, которая ходит пшком“!!! „Слон — насадка“!!! Обрезаніє Мусоліні!!!

Минув два квартали. Захотілось закурити. Цигарок у кишені не знайшов — забув у конторі. Бачу „Ларек“. Підійшов і попросив пачку „К. П.“... Дав 40 копійок... А далі... далі... Якесь страховисько стало поперед мене і на лобі у нього я прочитав написане вогняними літерами: „Газета Ларек“ — покупай товар...

— Я вистрелив.

Вас. Чечвянський

Траурні дні в Німеччині

Еберт вмер, а діло його живе...

О. Довженко

Інкасатори майбутнього

(Утопія)

І настав день.

Двоє сиділо на ліжку, трое біля столу, а хазяїн кімнати—інкасатор великого книго-видавництва—швидко ходив по кімнаті, скидаючи попіл безпосередньо на підлогу.

— Не марнуватимем дорогого часу, — казав він. — Справа надто серйозна. Нам треба зорганізуватися згуртуватися, поділитись на гуртки, товариства, громади... Так, так! Іменно товариство, назвавши його анонімним... Це ка-зна-що! Ціла дискредитація! Хлопчиськи, вступивши на посаду (за інкасаторів, або агентів різних передплат), через 2-3 місяці крадуть. І до того невміло.

Загубив... забувся... більш не буду*.

Негідники! Ну гаразд! До роботи... Я пропоную ось що:

1. Ми засновуємо анонімне товариство інкасаторів і агентів для збору передплат на газети й книжки.

2. Членами товариства можуть бути ті, хто розтратив не менше 1500 карб... Хто розтратив менше, той може бути тільки кандидатом.

3. Всі члени товариства роблять розтрата по черзі—порядок черги встановлює Правління.

4. З кожної розтрата 10% іде у фонд товариства, 25% — сім'ї того хто розтратив, а решта — голові цієї сім'ї...

Ось загальні принципи... Вносьте пропозиції!

— Дозвольте мені, — сказав один з тих, що сиділи на ліжкові, — треба заготовити видрукувані підписки про невіжд... На перший час хоча-би 2000 штук. Вгорі бланку залишити місце для прізвища...

— Добре! — сказав той, що сидів біля столу. — Здебільшого інкасатори малограмотні, а нема нічого гірше, як неграмотна підписка про невіжд.

— Треба організувати показові суди над дрібними жуліками—інкасаторами...

І цикл лекцій на тему: як ліквідувати кустарництво і дрібне хапунство...

— Запишіть таку тему лекцій—промовив один із учасників, — як збирати передплату на газети по селах і як дискредитувати газети-конкуренти.

— До порядку! — загремів хазяїн... Голосуємо. Одногосно? Прекрасно!

— Дозвольте мені—сказав агент, що збирає передплату по селах—обов'язково купіть книжку «Кримінальний кодекс» і запросіть юрист-консульта...

— Ухвалено! І ось що, колеги: у нас застарілі методи. Увійдімо в контакт з Федьком-шопальщиком? Він дуже добре поре кишені. Хай робить це з нами і на відсотках...

— Потім у мене невеличкий проєктик... Бачите... робота в нас пекельна... Нерви псуються... Треба подумати про літню дачку на березі моря. Колективно... Га?..

— Одногосно? От, добре... Кожний по 30 червінців.

— Та-та-та...—вигукнув хазяїн. — Як це ми забули?.. Треба ж обрати почесних членів товариства. Я пропоную обрати тих, кого за розтрата засудили на півроку?

— Прохаю зробити виняток для агента N... Хоча він дістав і три місяці, але не слід забувати, що йому дві розтрата простили...

— Ухвалено? Прекрасно! Більше запитань нема?

«Оголошую збори закритими... Надалі збори скликатимуться в міру виявлення розтрат. Через те пильнуйте газети».

Коли всі розійшлися, хазяїн, що відчинив вікно (освіжити повітря), перелякано відскочив. В кімнату стрибнув жвавий хлопчик років 16-ти і загомонів:

— Чув усе! Засновуєте Анонімне товариство? Треба вам дати об'яву. 40 подвійних... Я—агент для збору об'яв. Працюю в газеті «Не всякій чутці вірь». Заплатите недорого... наберем корпусом...

— Геть відділя!—закричав інкасатор великого книго-видавництва. Через вас, дрібних жуліків—не йде наша марка.

Скинувши його з другого поверху,—він все-ж устиг навздогін вигукнути:

— Ну! «Корпусом»... Коли ще раз насмілишся явитись, то я тобі такого дам, що ти розсипешся петітом...

В. Венгерос...

ФІЗКУЛЬТУРА та СПОРТ

Джіу-Джітцу

В Японії дуже поширена особлива система фізичного розвитку, що ставить собі два основних завдання: розвинути людський організм різнорічно і навчити людину самооборонятись.

Загальну фізичну підготовку проходять в Японії всі діти, а цим пояснюється надзвичайна витривалість, енергійність і...

нець, то, вживаючи своїх способів і тактики, японці матиме перевагу.

Джіу-Джітцу, хоч і має позитивні риси, як система фізичного розвитку все-ж мало відома в СРСР і лише в другій, прикладній частині, видимо, здобуде поширення в армії та міліції.

На Україні визначення способів оборони й нападу введено, як обов'язковий предмет у Всеукраїнській школі міліції і...

волі, енергійно. Альпініст післякожної прогулянки на гори наче за...

— Залишіть таку тему лекцій—промовив один із учасників,—як збирати передплату на газети по селах і як дискредитувати газети-конкуренти.

— До порядку!—загремів хазяїн...Голосуємо. Одногolosно? Прекрасно!

Особливо популярністю користується альпінізм в Швейцарії, Італії, Німеччині, в інших країнах, де є високі гори. І в нас є альпіністи на Кавказі і почасти в Криму.

ЗАДАЧИ й РЕБУСИ

Ребус № 13

Завдання—жарт № 16

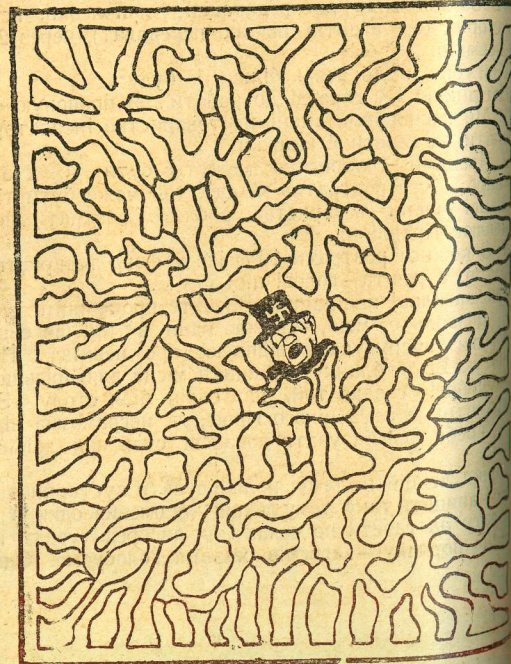
Скільки коштує блискавка по ставках Комугоспу?
(Однесіть її до категорії службовців і беріть ціну середню).

* * *

Всю кореспонденцію по відділові надсилати з поміткою на конверті „Відділ завдань і ребусів“.

Увага: В найближчому часі буде оголошено конкурс на найкраще складання ребусів (ребуси, головоломки і т. п.).

Завдання „Лабіринт“ № 15

Говорять, що папа римський, боячись комунізму, ховається в дуже заплутаному лабіринті (див. мал.), куди знають хід тільки деякі кардинали та Мусоліні.

Треба найти до нього дорогу, якою 6 місяців було послати йому газету „Вісти“ та журнал „Всесвіт“, або „Безвірник“.

Завдання—жарт № 16

Скільки коштує блискавка по ставках Комугоспу?
(Однесіть її до категорії службовців і беріть ціну середню).

* * *

Всю кореспонденцію по відділові надсилати з поміткою на конверті „Відділ завдань і ребусів“.

Увага: В найближчому часі буде оголошено конкурс на найкраще складені завдання (ребуси, головоломки н т. и.).

Говорять, що папа римський, боячись комунізму, ховається в дуже запутаному лабіринті (див. мал.), куди знають хід тільки деякі кардинали та Мусоліні.

Треба найти до нього дорогу, якою б можна було послати йому газету „Вісти“ та журнал „Всесвіт“, або „Безвірник“.

Метаграма № 14

1	2	3	4	8	11	14	12	2	12	9	15	4	16	2	11	18	17
9	3	6	13	2	11	9	17	6	7	18	6	7	5				
10	3	8	2	17	6	1	3	9	13	10							
18	2	3	11	14	12	4											

1—2—рух,
3—4—5—6—7—колір,
8—9—3—10—11—революціонер,
12—4—13—14—міра соломи,
15—2—16—2—привід,
17—9—3—9—18—2—чуть не брама... в селі.

* * *

Найти відповідні слова і на місто цифр поставити літери так, щоб можна було прочитати вираз Леніна.

Розв'язання завдань уміщених в № 2 журналу „Всесвіт“.

Метаграма № 5.

М	А	Р	К	С
Ж	А	К	Е	Т
К	О	Р	О	П
Г	О	Л	К	А
Ж	О	Р	Е	С

Завдання жарт № 4.

35 коп. віддаються тому, у кого було два хліби, бо той дядько, що мав один хліб, сам його й поїв.

Завдання арифметичне № 7.

25 червінців розбиваються на 10 бон так: в 10 чер.—1 бона, в 5 чер.—1, в 3 чер.—1, в 1 чер.—7.

Р е б у с № 7.

Найзжні (ж) ше найголов (а) ні (ж) ше (ко) питання я (а) к обіт ництв о д (до) оселя н ст (о) ва ст (о) а виться.

Вірних розв'язань всіх завдань не надіслано.

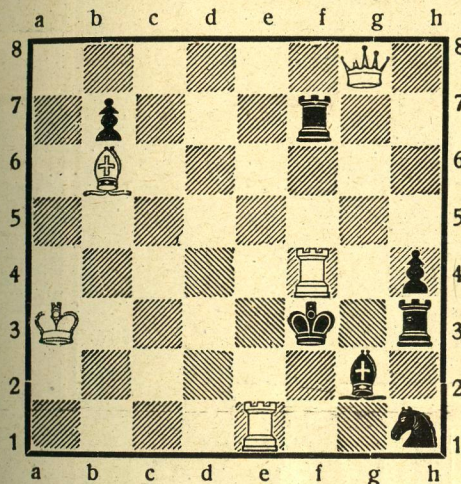
Розв'язано лише:

А. Х. Рибаків (Жітомір, І. Кулінич (Харків, всі, крім № 6).

ШАХИ та ШАШКИ

За редакцією І. Л. ЯНУШПОЛЬСЬКОГО.

Завдання № 5. В. М. Калина, Київ.

Білі—Кра3 Фg8 Те1, g4 С b6 (5).

Чорні—Кр f3 f7, h3 Сg2 Kh1 п. b7, h4 (7).

Мат за два ходи.

Партія ч. 5. Оборона Грюнфельда.

Грано в Берліні 1924 року.

Білі—Грюнфельд і консультанти. Чорні—Пост і консультанти.

1. d2—d4 К g8—f6 3. К g1—f3 С f8—g7
 2. c2—c4 g7—g6 4. g2—g3 d7—d5
- Цей хід, запропонований Грюнфельдом, як відповідь на 4. К c3, як виявляється, можливий і в цій позиції.

5. c4 : d5 К f6 : d5 6. С f1—g2 К c7—c5
- На c4 : d5 черні одігрують ходом Фа5+пішака.

7. 0—0 c5 : d4 8. К f3 : d4 0—0

Позиція цілком симетрична.

9. К d4—b5?

Помилка, що варта кількох темпів. Білі, очевидно, гадали після розміну ходом К c7 виграти якість.

9. С c8—e6! 10. К b5—d4 К b8—c6

Білі сміливо признаються, що хід К d4—b5 помилковий.

11. К d4 : e6 f7—e6 :

21. Ф e3—d3 Л d8—c8! 22. С c1—f4

І інші ходи не дають достатньої оборони.

22. Л c8—c2+ 23. Кр g2—h1 Л f8 : f4

Зайва жертви—Фh5 вигривало швидко.

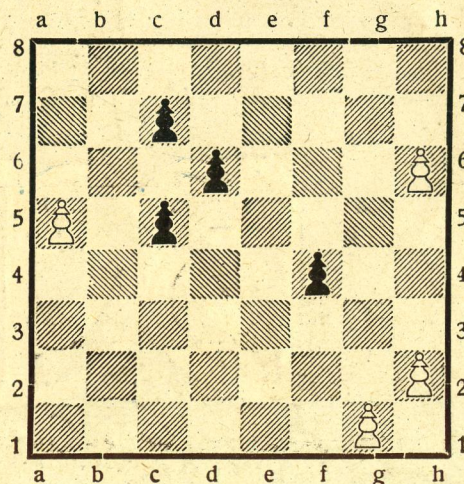
24. g3 : f4 Ф d5—h5

Білі здалися.

Чудова партія. Черні прекрасно використали помилки білих.

Маєстро Грюнфельд був жертвою, ним же знайденої оборони.

Етюд Ч. 2. 3 партії.

Білі — ш. a5, g1, h2, h6 (4)

Чорні — ш. c5, c7, d6, f4 (4)

Білі виграють.

Партія Ч. 2. Городська.

Грана в чемпіонате Москви 1924 року.

Білі—М. С. Іванов. Чорні—І. С. Сергієв.

1. c3—b4 f6—g5 6. d4 : f6 g5 : e7
2. b2—c3 g7—f6 7. a1—b2 h8—g7
3. c3—d4 d6—c5 8. b2—c3 g7—f6
4. b4 : d6 e7 : c5 9. h2—g3 c7—d6
5. g3—h4 f6—e5 10. g3—f4 b6—a5

Чорні намагаються унітигнути стиску.

11. f4—g5 h6 : f4 14. c3—b4 a5 : c3
12. e3 : g5 f6—e5 15. d2 : b4

Грано в Берліні 1924 року.

Білі—Грюнфельд і консультанти. Чорні—Пост і консультанти.

1. d2—d4 К g8—f6 3. К g1—f3 С f8—g7
 2. c2—c4 g7—g6 4. g2—g3 d7—d5
- Цей хід, запропонований Грюнфельдом, як відповідь на 4. К с3, як виявляється, можливий і в цій позиції.

5. c4 : d5 К f6 : d5 6. С f1—g2 К с7—с5
- На с4 : d5 чорні одігрують ходом Фa5+пішака.
7. 0—0 c5 : d4 8. К f3 : d4 0—0

Позиція цілком симетрична.

9. К d4—b5?
- Помилка, що варта кількох темпів. Білі, очевидно, гадали після розміну ходом К с7 виграти якість.
9. С с8—e6! 10. К b5—d4 К b8—с6

Білі смілого признаються, що хід К d4—b5 помилковий.

11. К d4 : e6 f7—e6:
- Тут подвоєний пішак не є несилою, зогляду на прекрасний розвиток чорних.
12. К b1—d2 Ф d8—b6 13. С g2—h3

Білі грають на гаданій несилю п. e6.

13. К с6—d4
- Коли тепер 14. e3, то 14. . . . К f5; 15. e4 К fe3!
14. К d2—b3 Т a8—d8! 16. С h3 : e6+?

15. К b3—d4: С g7 : d4
- Цей хід веде до програшу, білі прогавили 17-й хід чорних.
16. Ф b6 : e6 17. Ф d1—d4: К d5—f4

Білі не взяли на увагу цей простий хід.

18. Ф d4—e3 К f4 : e2+ 19. Кр g1—g2
- Примушено. На 19 Кр h1 легко виграє 19... Фс6+20. f3 К d4.
19. Ф d6—d5+ 20. f2—f3 К e2—d4

З подвійною загрозою : Кс2, Lf3 : и Ldf8.

1 a b c d e f g h 1

Білі — ш. a5, g1, h2, h6 (4)

Чорні — ш. с5, с7, d6, f4 (4)

Білі виграють.

Партія Ч. 2. Городська.

Грана в чемпіонаті Москви 1924 року.

Білі—М. С. Іванов. Чорні—І. С. Сергієв.

1. c3—b4	f6—g5	6. d4 : f6	g5 : e7
2. b2—c3	g7—f6	7. a1—b2	h8—g7
3. c3—d4	d6—c5	8. b2—c3	g7—f6
4. b4 : d6	e7 : c5	9. h2—g3	c7—d6
5. g3—h4	f6—e5	10. g3—f4	b6—a5

Чорні намагаються унитнути стиску.

11. f4—g5	h6 : f4	14. c3—b4	a5 : c3
12. e3 : g5	f6—e5	15. d2 : b4	
13. g5—h5	b8—c7		

Білі охоплюють їх.

15. e5—d4?
- Слід було грати 15... c7—b6.
16. b4—a5 e7—f6 17. a5 : c7 d6 : b8 й у чорних хороша гра.
16. h6—g7! f8 : h6 18. f2—e3!
17. h4—g5 h6 : f4

Блискучий прикінцевий хід.

Маестро М. Іванов належить до виртуозів шашечної гри.

18. f4 : d2	21. a3—b4	e7—f6
19. e1 : e5	d6 : f4	22. b4—c5
20. b4 : b8	f4—e3	Чорні здалися.

Вирішення завдання Ч. 3. О. Немо, уміщеного в журналі „Всесвіт“ Ч. 3

1. Ф e5—e7	Kph4 : g3	2. Фе7 : el+
1.	Pgl : g5+	2. Kg3—f5+
1.	C el : g3	2. Kgl—f3+

ДО ВІДОМУ ЧИТАЧІВ „ВСЕСВІТУ“

Для тих, хто бажає придбати видані №№ 1, 2, 3 і 4-й „ВСЕСВІТУ“ для комплектів, Видавництво повідомляє, що заяви про це треба надсилати протягом березня місяця. Число залишених примірників обмежено.

Заяви адресувати на таку адресу: Харків, вулиця К. Лібкнехта, 11. Видавництво „Вісти“.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

**ІЛЮСТРОВАННИЙ
ДВОХТИЖНЕВИК**

ВСЕСВІТ

за редакц. В. БЛЯКИТНОГО.

Адреса РЕДАКЦІЇ:
вул. К. Лібкнехта, № 11,
телефон № 14—73.

ОСОБЛИВУ УВАГУ
буде звернено на ВСЕ-
СВІТНЮ ІЛЮСТРАЦІЮ.

У журналі будуть великі відділи: ЛІТЕРАТУРИ, МАЛЯРСТВА, ТЕАТ-
РАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА, САТИРИ та ГУМОРУ, НАУКИ.

Адреса РЕДАКЦІЇ:
вул. К. Лібкнехта, № 11,
телефон № 14—73.

ОСОБЛИВУ УВАГУ
буде звернено на ВСЕ-
СВІТНЮ ІЛЮСТРАЦІЮ.

У журналі будуть великі відділи: ЛІТЕРАТУРИ, МАЛЯРСТВА, ТЕАТ-
РАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА, САТИРИ та ГУМОРУ, НАУКИ,
ТЕХНІКИ, СПОРТУ, то що.

ЗАПРОШЕНІ ДО СПІВРОБІТНИЦТВА:

Тео Авербах, Бахтадзе, (Грузія), Д. Бузьно, Бажан, Біла-Криниця, К. Богуславський, С. Божко (Кам'янець), Л. Болобан, проф. А. І. Белецький, Остап Вишня, І. Врона, Веринівський, Ванін, С. Вагранська, П. Ванченко, П. Голота, М. Горбань, Городовенко, Б. Глаголін, М. Ган (Нью-Йорк), Цішна Гартни (Білорусь), І. Дніпровський, О. Довженко (Сашко), В. Радиш, О. Дорошкевич, М. Доленго, В. Десняк, О. Досвітній, С. Драгоманів, Шалва-Дадіані (Грузія), Г. Епін, Елева, К. Зелінський (Москва), М. Йогансен, В. Іволгин, М. Ірчан (Вінніпег), О. Копиленко, Г. Коцюба, І. Кириленко, проф. Б. Братко, П. Козицький, О. Корж, Б. Колос, Кручинін, Куліш (Одеса), Л. Ковалів (Київ), Ів. Кулик (Канада), Л. Курбас (Одеса), В. Коряк, Н. Калюжний (Прага), Евг. Касяненко (Берлін), М. Любченко, В. Лазурський, А. Любченко, М. Лебідь (Катеринослав), П. Лісовий, Б. Лопатинський, М. Лейтес, Ю. Масютин, В. Меллер, Юр. Меженко, І. Микитенко, Миколюк, М. Майський, Мандельберг, Я. Мамонтів, Н. Мірза-Авакьянц, К. Німчинов, Валер Проноза, П. Панч, Л. Предславич (Одеса), В. Поліщук, С. Пилипенко, М. Панченко, А. Приходько (Прага), С. Радугин, В. Сосюра, М. Семенко, О. Слісаренко, І. Сенченко, В. Седлер, О. Соколовський (Київ), Ф. Соболь, Ю. Смоліч, П. Тичина, Микола Терещенко, Марк Терещенко, проф. І. Туркельтауб, Б. Тначенко, Ф. Таран, М. Тарновський (Нью-Йорк), Ізм. Уразов, А. Уразова, П. Усенко, В. Фомицький (Москва), Футорянський, М. Хвильовий, Х. Холодний, М. Христовий, Б. Червоний, Г. Шкурупій, С. Щупак, Ів. Шевченко (Севастополь), И. Шевченко, В. Ярошенко, М. Якович, М. Яворський, М. Яловий, Ю. Якубський, Сандро Еулі (Грузія), фотограф А. П. Плахтій.

ПЕРЕДПЛАТА:

на місяць 60 к.
поодинокі число . 30 к.

Гроші і передплату слати по адресі:

Видавництво газ. „ВІСТИ ВУЦВК“
Харків, вул. К. Лібкнехта, 11.